

Dynamika společenského rozvoje. přinášející změny v obsahu a v charakteru práce, institucionalizace veřejného života, prohlubující se vzájemná závislost lidí uvnitř společnosti i společností navzájem a propojování všech národů světa objektivním společným zájmem na zachování míru vta-hují do celkového dění v minulosti nebývalé množství lidí a vyvolávají výraznou sociologizaci veškerého myšlení. Je to patrné nejen ve vědě, spjaté s procesy vědeckotechnického rozvoje, a ve filosofii, ale také v umění, zejména v literatuře, v dramatu a ve filmu. Svěrázným způsobem se sociologizuje i uvažování lidí v rámci jejich individuálního života.

Všeobecná sociologizace myšlení je výrazem toho, že se lidé zabývají v daleko větší míře než dříve souvislostmi svého života s životem celých společností. Pídi se nejen po informaci, ale také po zobecnění společenské a individuální zkušenosti, po zobecnění, o něž by mohli opírat svá rozhodnutí a na jejichž základě by mohli utvářet a plánovat svůj život, preferovat určité hodnoty.

Věc však není tak jednoduchá. To, co se jeví jednotlivému člověku jako souhrn vlastních rozhodnutí a vlastní volby životních hodnot, závisí ve skutečnosti na hodnotovém systému dané společnosti, na jeho struktuře a převládajících hodnotových orientacích společnosti jako celku.

Tyto hodnotové systémy, jejich struktura a hodnotové orientace jsou ve svém souhrnu výslednicí historického působení mnoha faktorů (hospodářských, politických, kulturních, náboženských, geografických, psychologických aj.). Hodnotové systémy, jejich struktura a hodnotové orientace lidí však nejsou mechanickou výslednicí působení těchto faktorů. Ony samy jsou produktem konkrétních výrobních poměrů, v nichž rozhodující význam má dialektika

společenských vztahů (uspořádání vlastnických a na nich závislých politických poměrů) a vztahů této společnosti k přírodě (její přetváření a přivlastňování společností v procesu společenské výroby). Tato dialektika determinuje hodnotové systémy, jejich strukturu a hodnotové orientace každé konkrétní společnosti.

Postavení ve společenských vztazích však není u všech lidí stejné; rozdílná je i jejich konkrétní účast ve vztazích dané společnosti k přírodě. Z rozdílnosti postavení lidí ve výrobních poměrech pramení rozdělení společnosti na třídy a sociální skupiny, v jejichž rámci probíhá individuální lidský život. Tyto konkrétní podmínky života lidí v rámci třídy nebo sociální skupiny modifikují hodnotový systém společnosti, zejména jeho strukturu i hodnotové orientace platné ve společnosti, jako celku a sankcionované nejen morálně, ale i právně.

V současné době přistupuje k faktorům, které dosud spoluvytvářely hodnotové vědomí společností, vědeckotechnický rozvoj, který nejen dynamizuje působení ostatních faktorů, ale i dialektiku společenských vztahů a vztahů společnosti k přírodě, čímž zasahuje vlastní determinaci hodnotových systémů, jejich struktury a hodnotových orientací společnosti.

Sociologie jako věda, která má blízko ke společenské i individuální praxi, zahrnuje do svého badatelského úsilí stále výrazněji právě hodnotovou problematiku. Zpravidla zkoumá chování a jednání lidí jako projevy jejich hodnotových orientací v jednotlivých sférách života — v práci, ve veřejném životě, v kultuře, v aktivitách volného času — a v nejrozmanitějších vztazích: od vztahů v profesionální sféře přes vztahy v neformálních skupinách až po vztahy rodinné.

Při těchto výzkumech respektuje rozdílnost postavení lidí ve výrobních (společenských) poměrech, a to zvláště v jednotlivých oborových disciplínách, jako např. při výzkumech kulturních aktivit ve volném čase, vzdělávání a aspirací, při výzkumech mládeže atd. Sociologie zde shromažďuje množství cenných informací. Velice často se v nich však ztrácí její současné úsilí o syntézu tam, kde chce výsledky svého bádání vztahovat k základním společenským procesům, které jsou skutečným zdrojem vytváření hodnotových systémů, jejich struktury, společenských i individuálních hodnotových orientací.

Dobrat se teoretického uchopení těchto procesů je stále nesnadnější, protože v praxi narůstá množství zprostředkování mezi nimi a způsobem konkrétní lidské existence. Samotné zprostředkování je reflektováno rostoucím množstvím vědních disciplín, které společenská praxe vyvolává logicky v život, jak je to patrné ze vzniku celé řady odvětvových a mezinárodních disciplín.

Při zkoumání hodnotových orientací, jak se projevují v jednání a chování lidí, sociálních tříd a skupin, spolupracuje sociologie především s psychologii. Přenechává jí zejména zkoumání a objasňování motivací konkrétních projevů hodnotových orientací.

Psychologie se však soustřeďuje především na daný skupinový nebo individuální systém motivační struktury. Zkoumá její vznik a vývoj a jeho proměny ve vazbě na sociální příslušnost skupiny nebo jedince a jejich individuální nebo skupinové sociokulturní prostředí v rámci určitého společenského systému, jímž ohraničuje svoje teoretické úsilí.

Závěry psychologů o rostoucí dezintegraci člověka v současné etapě vědeckotechnického rozvoje vedou často k představám, že vnitřní integrita lidské osobnosti je čistě psychologickou záležitostí a že její narušení tkví svými kořeny v narušení biologické rovnováhy lidského života. Žádoucí změna se pak očekává od „rozumného“ zvládnutí vědeckotechnických procesů, tedy od úpravy vztahů společnosti a člověka k přírodě.

Sociologie opírající se o tyto závěry se zde dostává do nebezpečí jednostrannosti,

pokud jde o interpretaci vědeckotechnického rozvoje v jeho nežádoucích důsledcích, které přináší rozvoj výrobních sil a které se projevují v devastaci přírodního prostředí i v „devastaci“ přírodního základu člověka. Právě tyto důsledky upoutávají stále více pozornost k naléhavosti řešení vztahů společnosti a člověka k přírodě a zesilují tendence odsouvat do pozadí hledání a nalézání hlubších společenských základů samého vědeckotechnického rozvoje a jeho podstatných souvislostí s dějinným pohybem.

Má-li sociologie — aniž by ztrácela ze zřetele, že člověk je bytostí přírodně historickou — přispět svými specifickými prostředky k řešení, která povedou k překročení společenských bariér ve využití vědeckotechnického rozvoje, k integraci lidské osobnosti, nebo jinými slovy k osvobození člověka, musí především respektovat skutečnost, že člověk je bytostí přírodně historickou. To je také hlavní důvod, proč sociologie ve svém metodologicko-teoretickém úsilí stále více překračuje své hranice směrem k teoretické reflexi hlubinného dějinného pohybu, která je schopna analyzovat současné společenské procesy jako celostný přírodně historický proces, tedy k filosofii.

Filosofie se v současné době skutečně pokouší analyzovat nový stupeň vědeckotechnického rozvoje a jeho působení na společnost a člověka a podat teoreticky zdůvodněnou prognózu jejich vzájemného vztahu. Avšak tradiční nemarxistická filosofie se pokouší společenské důsledky vědeckotechnického rozvoje řešit spíše na základě vlastních myšlenkových předpokladů anebo se při analýze soudobých společenských procesů sama dostává do závislosti na sociologizujícím a psychologizujícím výkladu.

V prvním případě jde o negativní závislost na myšlenkové látce „dodané předchůdci“ (Engels). Tato myšlenková látka, její obsah i formy, váže filosofické myšlení o společnosti na současném stupni jejího rozvoje k minulým metodologickým přístupům a teoretickým vývodům, jímž podřizuje novou skutečnost. Tak se prohlubuje oddělování myšlenkové látky od jejího objektivního základu, společenských poměrů. Imanence tohoto myšlení ve své

vnitřní konzistenci nenalézá místo pro reflexi skutečného společenského pohybu a jeho podstatných souvislostí, protože jej nazírá nehistoricky, abstraktně. Teoretické návraty, které neznamenají jen osvojení myšlenkových předpokladů soudobé filosofie proto, aby mohly objevovat nové zákonitosti společenských procesů, zůstávají na úrovni analogií nedostačujících k teoretickému zvládnutí reality současného světa. Tomuto typu filosofie ve skutečnosti uniká povaha základů buržoazních společenských poměrů, které nemůže pochopit, stejně jako nemůže pochopit socialistické společenské poměry.

V druhém případě filosofie přiznává, že sama technika a technologické procesy nejsou dostatečnou základnou pro teoretickou reflexi podstatných společenských souvislostí, a tím méně pro individuální lidský rozvoj, a zdůrazňuje, že se řešení problému musí ujmout filosofie. Obrací se proto zdánlivě k samým pramenům lidského bytí, k tzv. biologické podstatě člověka a jí odpovídajícím „přirozeným“ potřebám, které konfrontuje s potřebami vznikajícími a uspokojovanými na současném stupni dosažené životní úrovně.

Teoretické otázky, které kladé současná průmyslově vyspělá buržoazní společnost, zejména ty, jež jsou spjaty s hodnotovou problematikou, však nelze řešit teoreticky, a tím méně prakticky jen z myšlenkové látky „dodané předchůdci“ nebo z „biologické podstaty“ člověka, protože obojí znamená ignorování jeho společenské a individuální autenticity, existující v historicky konkrétní podobě, v historicky konkrétním časovém úseku a v konkrétních společenských podmínkách.

Tak zůstává ve skutečnosti sama tradiční filosofie v obou krajních případech v zajetí logiky věcné podoby rozvoje výrobních sil. Nazírá je spíše v jejich technologické povaze, která tenduje k tomu, akcentovat *přirodně* historické vazby člověka a nikoli vazby *historicko-přirodní*, tedy konkrétně společenské. Avšak právě tyto vazby představují *hodnototvorný* základ hodnotových systémů a jejich struktury, který determinuje hodnototvorné orientace lidí. Konkrétní společenské poměry rozhodují o tom, co si má člověk představovat jako svůj

vlastní lidský svět, v čem má spatřovat humanizaci své osobnosti.

Vztah společnosti a člověka k přírodě, který se realizuje jako přivlastňování a přetváření přírody, zdánlivě překryl v soudobých třídních společnostech dialektiku výrobních sil a výrobních vztahů; a zejména soukromovlastnický charakter výrobních vztahů, určující strukturu společnosti a koneckonců také její hodnotový systém, jeho strukturu a hodnotové orientace.

Dosud se živelně prosazovala jakoby neomezená možnost stále hlubších a dalších zásahů do přírody. Tím se vyvolávalo zdání, že ve společnosti jako celku převládá jen jeden zájem — stále více ovládat přírodu — a že tento univerzální dlouhodobý zájem řeší problém soukromovlastnických výrobních vztahů a s ním antagonismus vlastníků a nevlastníků výrobních prostředků. Toto zdání se utvrzovalo jednak politickou „demokratizací“ uvnitř kapitalistických států, jednak spotřebitelskou kulturní „homogenizací“ jejich občanské společnosti. Rovnost a svoboda občanské společnosti jsou však bytostně nepřátelské lidské individualitě. Měří její jedinečnost univerzální abstrakcí lidských schopností a sil vynakládaných v abstraktní práci, která objektivně produkuje kapitálové vztahy. Nové jevy, které s sebou přináší vědeckotechnický rozvoj, představují jen nepodstatné modifikace v rámci buržoazních výrobních vztahů. Samy tyto modifikace jsou odvozeny od faktu, že se dialektika cyklu potřeba — výroba — spotřeba realizuje v první řadě jako vztah potřeby a výroby. Výroba se objevuje primárně ne pro uspokojování potřeb a potřeba jako stimul výroby a spotřeby. Akcent je na spotřebě, která není uspokojováním potřeb, ale právě jen spotřebou. Uzavírá se sama v sobě ne proto, že by naplněním potřeby sama v sobě „uhasínala“, ale tím, že je sama sobě cílem. Poněkud zjednodušeně řečeno, neplatí cyklus potřeba — výroba — spotřeba, ale východiskem cyklu i jeho uzavřením je spotřeba.

Potřeba člověka se neutváří ve sféře výroby, která produkuje „předmět pro subjekt“ a vytváří tak „subjekt pro předmět“. Potřeba člověka se vytváří mimo sféru výroby (mimo sféru tvoření vůbec — to platí zejména o kultuře). Tuto funkci

na sebe vzala oblast reklamy a nově vzniklá sféra prestiže. Tyto oblasti ve skutečnosti „modifikují“ projevy kapitálu jako společenského vztahu a budí zdání, že kapitálový vztah nefunguje jako vztah mezi lidmi, že je pouze sumou bohatství a že celý problém je v jeho spravedlivějším rozdělování. Ve skutečnosti ani toto řešení není východiskem opravdové humanizace člověka, neboť kapitálový vztah objektivně, nezávisle na přání reformátorů, uzavírá jednotlivce v kruhu „spotřeba — spotřeba“. Právě proto, že se kapitál sám nejeví jako vztah mezi lidmi, ale vyjevuje se prostřednictvím věcí, zrychlování technologického pohybu akceleruje také produkování iluzí, že se člověk sám k sobě a k ostatním lidem může dostat prostřednictvím přivlastňování věcí. Možnosti, které dává člověku rozvoj vědy a techniky, vedou k jeho deformaci, k potlačování jeho „lidských smyslu“ orientací na vlastnictví.

Individuální vlastnický vztah je však v zajetí spotřební spirály jen v podmínkách soukromovlastnických výrobních poměrů, protože je od kapitálového vztahu odvozený. Vlastnický vztah jako individuální vztah k věci jako k předmětu vlastní potřeby existuje i v socialistické společnosti, kde je odstraněno soukromé vlastnictví výrobních prostředků. Tento zásadní rozdíl ve způsobu vlastnictví, který zakládá nový hodnotový systém a mění staré hodnotové struktury a hodnotové orientace lidí, není tradiční filosofie schopna pochopit. Nemůže jej proto zprostředkovat ani sociologii jako rozhodující teoreticko-metodologické východisko konkrétních výzkumů chování a jednání lidí a jako předpoklad jejich vědeckých závěrů.

Z nepochopení podstaty výrobních vztahů, které jsou společenským základem hodnotových systémů jednotlivých společností, pak dochází při výzkumu k metodologickému a teoretickému posunu v interpretaci porovnávaných dat získaných výzkumem v kapitalistické a v socialistické společnosti nejen v sociologii, ale i v ekonomii a v kultuře. Tento posun zamlžuje právě to nejpodstatnější, z čeho odvíjejí rozdílné společenské systémy kvalitativně odlišné hodnotové systémy a hodnotové orientace a s nimi spjaté způsoby života.

Pokud filosofie nedává sociologii možnost překračovat vlastní teoreticko-metodologické hranice směrem k těmto hlubším vrstvám determinant konkrétního společenského pohybu v jeho kvalitativním určení, přestává pro ni mít význam jako teoretický fundament, zprostředkující dějinný základ přírodně historického procesu. Právě v něm se utvářely a přetvářely vlastnické poměry až do jejich současné dvojí podoby. Tato odlišnost je nejvlastnějším, kvalitativně rozdílným znakem dvou společenských systémů a také nejvlastnějším zdrojem odlišujícím marxisticko-leninskou filosofii a sociologii od filosofie a sociologie nemarxistické. Základní rozdílnost dvou společenských systémů je také zdrojem odlišnosti hodnotových systémů, což se zračí na jedné straně ve formulování požadavku „nové kvality života“ a na straně druhé v utváření a rozvíjení „socialistického způsobu života“.

„Nová kvalita života“ v podmínkách, v nichž působí kapitálový vztah, který realizuje na základě růstu společenského bohatství ve stále širších vrstvách svou základní tendenci ke zmnožování, zvětšování sebe sama a proniká do individuálního života lidí tak, že nahrazuje lidské vztahy vztahy k věcem (sociologicky je tato tendence nazývána rozpadem tradičních hodnot, zánikem protestantismu apod.), nemůže změnit zvěcnění lidských vztahů. Determinantou spotřební orientace a od ní odvozené hodnotové orientace společnosti není ani rozvoj vědy a techniky, ani dynamika vývoje výrobních sil. Není jí však ani „lidská přirozenost“. Touto hlavní determinantou jsou základní společenské vztahy, v nichž lidé žijí a produkují svou společenskou a individuální existenci a spolu s tím také konkrétní hodnotový systém, jeho strukturu a svoje vlastní hodnotové orientace.

Od vzniku třídních společností spočívaly hodnotové systémy na soukromém vlastnictví výrobních prostředků jako na základním východisku, z něhož se odvíjely hodnotové orientace lidí. V různých historických epochách měly přirozeně různou podobu, rozdílná zprostředkování a také jejich filosofické reflexe se měnily. Avšak soukromovlastnické vztahy a jim odpovídající hodnotové orientace se v průběhu

tisíciletí zafixovaly ve vědomí lidí do té míry, že se úcta k soukromému vlastnictví jeví jako „přirozená vlastnost“ člověka. Překonat — teoreticky i prakticky — spotřební hodnotové orientace vyrostlé na půdě soudobé podoby soukromovlastnických vztahů lze pouze za předpokladu, že budou změněny společenské výrobní poměry, které jsou jejich nositeli a v jejichž rámci k tomu dozrály výrobně technické podmínky. Teprve pak je možno uskutečnit „novou kvalitu života“, znamenající osvobození člověka realizací jeho návratu k sobě samému, což je pouze jiný výraz pro uskutečňování socialistického humanismu.

Tohoto úkolu se podjala socialistická společnost. Svou společenskou praxí vytváří zcela nový hodnotový systém, jehož vrcholnou hodnotou není soukromé vlastnictví, ale zájem člověka jako kolektivní a zároveň individualizované bytosti. Tento hodnotový systém objektivně sjednocuje hodnotové orientace jednotlivých společenských tříd a sociálních skupin, homogenuje společnost, ne rozevíráním spotřební špirály, ale na základě společných zájmů a společných perspektiv. Nové hodnotové orientace socialistické společnosti mění celé společenské vědomí a jeho prostřednictvím zpětně působí na svou ekonomickou základnu (v podobě aktivizace lidí a rozvíjení jejich tvořivosti). Procesy spjaté s hodnotovou přeorientací společnosti se manifestují jako vznikání a rozvíjení socialistického způsobu života. Tato socialistická praxe pak opět prohlubuje marxisticko-leninskou teorii společnosti a člověka, je základem jejího dalšího rozvoje. Tím, že marxismus-leninismus odvozuje hodnotové vědomí od výrobního způsobu, a zejména od způsobu vlastnictví, dochází k vyjádření skutečného zájmu individua jak ve společenské praxi, tak v teoretické reflexi.

Metodologie filosofického a sociologického pochopení a poznání objektivní determinace hodnotového vědomí společnosti, jejich tříd, sociálních skupin a jednotlivců je skryta v reálném procesu utváření a přetváření základních, ekonomických vztahů společnosti a v jejich adekvátní teoretické reflexi, která ovšem překračuje tradiční přístupy ke zkoumání hodnotové

problematiky. Analyzuje ji jako základní vrstvu společenského a individuálního vědomí ve spojení se základními životními projevy společnosti. To znamená, že teorie na jedné straně hledá a nachází objektivní základ hodnotového systému a hodnotových orientací i jejich struktury ve společenském bytí, na druhé straně sama vstupuje do společenské praxe jako činitel, který ji skutečně spoluutváří. Vyjadřuje tedy dialektickou jednotu teorie a praxe v díle člověka, jimž je bezesporu věda i technika, a je zároveň schopna ukázat člověku, jak a proč skoncovat s nadvládou věcí, které dosud — z historické perspektivy dočasně, i když po tisíciletí — člověka ovládaly. A zde tedy končí, řečeno s Marxem, prehistorie člověka a začíná skutečná lidská historie.

Резюме

Гулакова М.: К проблематике исследования ценностных ориентаций

Динамика общественного развития вызывает выразительную социологизацию мышления. Это явно не только во связанной с процессами технического развития науке и в философии, но также в искусстве, особенно в литературе, в драме и в фильме. Социологизация проникает также в рассуждения людей в рамках их индивидуальной жизни. Люди требуют информации и обобщения исторического, общественного и индивидуального опыта, на основе которого могли бы формировать и стабилизировать свои ценностные ориентации и на который могли бы опираться свои жизненные решения.

Социология обычно изучает, как проявляются ценностные ориентации в поведении и действиях людей в отдельных сферах общественной жизни, принимая во внимание социальную и возрастную структуру общества. Однако во множестве зачастую ценных информации теряется ее одновременное усилие дать синтез там, где она хочет результаты своих исследований отнести к основным общественным процессам, которые являются действительным источником формирования ценностных систем, их структуры и общественных и индивидуальных ценностных ориентаций. Изучая мотивацию ценностных ориентаций, социология обращается к психологии — но та сама ограничивает свое теоретическое усилие данной системой групповой или индивидуальной мотивационной структуры и прежде всего обращает внимание на нежелательные последствия научно-технического развития в нарушении биологического равновесия человеческой жизни. Именно эти последствия научно-технического развития все больше привлекают внимание к неотложному решению отношения общества к природе и усиливают тенденцию оттеснять

на задний план поиски и нахождение более глубоких общественных основ самого научно-технического развития.

Однако социология не должна упускать из виду, что человек является естественно-историческим существом. Поэтому она обращается, как ко своей более глубокой теоретической основе, к философии, которая в настоящее время стремится к тому, чтобы анализировать новую ступень научно-технического развития и его воздействия на общество и дать теоретически обоснованный прогноз их взаимного отношения.

Однако традиционная (немарксистская) философия пытается решить современные общественные проблемы или на основе собственных идейных предположений, или она приходит в зависимость от социологизирующей и психологизирующей трактовки. Этой философии на деле ускальзывает характер буржуазных общественных условий и они ей непонятны также, как ей остаются непонятными социалистические общественные условия. Сама традиционная философия на деле остается в плену логики вещественной формы производительных сил, она смотрит на них скорее в их технологической природе, которая приводит к акцентированию естественно-исторической связи человека, а не связи историко-естественной, т. е. конкретно-общественной. Именно эти связи представляют, однако, ценностноформирующую основу, из которой вырастают ценностные системы, их структура, и которая детерминирует ценностные ориентации людей.

Поскольку философия не дает социологии возможность выйти из ее собственных методолого-теоретических рамок в направлении на более глубокие слои детерминантов конкретного общественного движения в его качественном определении, постольку перестает философия иметь значение для социологии как ее теоретический фундамент, опосредствующий историческую основу естественно-исторического процесса.

Теоретико-методологической основой социологического изучения ценностной проблематики является марксистско-ленинская философия, которая опирается на формирование новой ценностной системы посредством социалистической общественной практики, являющейся также основой новых ценностных ориентаций людей. Процессы, связанные с ценностной переориентировкой общества, выявляются как появление и разрывание социалистического образа жизни. Эта социалистическая практика, в свою очередь, вновь углубляет марксистско-ленинскую теорию общества и человека и является основой дальнейшего развития. Она выражает диалектическое единство теории и практики в творчестве человека, которым, бесспорно, являются наука и техника, и она одновременно способна показать человеку, как и почему следует покончить с господством вещей, которые пока что — с точки зрения исторической перспективы, временно, хотя и на долгие тысячелетия — овладели человеком. Итак, сказать с Марксом, здесь оканчивается

доисторическое время человека и начинается действительно человеческая история.

Summary

Huláková M.: On Problems of Studying Value Orientations

The dynamics of social development accounts for a marked sociologization of thinking in general. This is evident not only in science linked with the processes of scientific and technological development, and in philosophy, but also in the arts, especially in literature, in dramatic art, in film art. The growing sociologization also manifests itself in the reasoning of people within the scope of their individual lives. They call for information and for generalizations of both social and individual historical experience on which they could found and stabilize their value orientations and which might provide the basis for their vital decisions.

As a rule, sociology studies the ways in which value orientations manifest themselves in the people's behaviour and activities in particular areas of social life, with a view to the social and age structure of society. However, its present efforts aimed at achieving a synthesis wherever it is desirable to relate its research results to fundamental social processes representing the actual source of the formation of value systems, of their structure, as well as of social and individual value orientations become lost in a multitude of frequently valuable information.

In examining the motivation of value orientations, sociology turns to psychology — psychology itself, however, is limiting its theoretical efforts by the given system of group or individual motivation structure and draws attention, first of all, to the undesirable implications of scientific and technological development rooted in the derangement of the biological balance of human life. It is just these implications of the scientific and technological development that increasingly direct attention to the urgency of solving the relation between society and nature, and strengthen the tendency to shift the search for and the discovery of more essential social bases of the scientific and technological development itself into the background.

Sociology, of course, cannot, lose sight of the fact that man is a natural and historical being. This is why it turns to philosophy as its more fundamental theoretical basis: at present, philosophy is striving to analyse the newly attained level of scientific and technological development and its impact upon society, and to present a theoretically substantiated prognosis of their interrelation.

However, traditional (non-Marxist) philosophy is trying to solve contemporary social problems either on the strength of its own intellectual assumptions, or by becoming dependent upon an interpretation orientated

sociologically and psychologically. In fact, this philosophy fails to grasp the nature of the foundations of bourgeois social conditions: these remain unintelligible to it — in the same manner as do socialist social conditions. Traditional philosophy itself actually remains captured by the logic of the objective form of the development of productive forces, contemplating upon them rather in their technological nature, which leads to the accentuation of man's *natural*-historical bonds and not of his *historical*-natural ones — i. e., concretely, social ones. It is, however, these very relations that represent the *value-forming base* wherefrom value systems and their structure have their rise and which determines the people's value orientations.

Insofar as philosophy fails to provide sociology with the possibility of exceeding its own methodological and theoretical limitations to engulf more profound layers of the determinants of concrete social motion in its qualitative determination, it loses its significance for sociology as its theoretical foundation mediating the historical basis of the natural-historical process.

Marxist-Leninist philosophy provides the theoretical and methodological basis of sociological research in the area of value problems. This philosophy rests on the creation of a new value system by the socialist social practice which also supplies a basis for the people's new value orientations. The processes connected with the value re-orientation of society manifest themselves as the rise and development of the socialist way of life. This socialist practice subsequently contributes to a more profound elaboration of the Marxist-Leninist theory of society and man, and forms the basis for its further development. Thus it expresses the dialectical unity of theory and practice — indubitably involving science and technology —, being simultaneously capable of showing man how and why he should put an end to the rule of things that have hitherto — from the historical perspective, however, only temporarily — gained the upper hand over man. And this is where, to quote Marx, man's prehistory ends to be replaced by genuine human history.